

IK
Jan 11
IX/4374 a

HUNGARY

INDUSTRY /1700/
Factories /1704/

A SMALL CHEMICALS FACTORY IN BUDAPEST.

SOURCE VIENNA: A refugee who worked for seven years in a BUDAPEST chemicals factory.

DATE OF OBSERVATION: Until September 1955.

ENGLISH SUMMARY: A report on the Országbiró Street Branch of the BUDAPEST Sulfuric Acid Factory. This branch employed 17 workers and three engineers. It appears that labor discipline was laxer than in most larger factories, and it was consequently very easy for the workers to divert State property from the plant for their own uses. In this way for instance, they managed to supply themselves with practically all the fuel they needed for heating their homes, at no cost to themselves.

EVALUATION COMMENT: This is a routine report on an establishment of the BUDAPEST sulfuric acid factory. The working conditions are in line with the general situation in the industry. The names are UNCONFIRMED here.

+ + +

A "BUDAPESTi Kénsavgyár Országbiró-utcai telepe" nevet viselő állami vállalat BUDAPESTen, a XIII., ker. Országbiró utca 24-26 sz. alatt működik.

Épületek.

Buildings

A gyár telepe mintegy negyvenszer negyven méter és ezen a területen a következő épületek helyezkednek el:

egy nyolcszor hét méteres egy emeletes épület, az irodahelyiségek céljára,

/more/

egy hatszor nyolc méteres épület, ahol a laboratórium és a szárítónak nevezett üzemszék foglal helyet,

egy tizenhatszor nyolc méteres épületrész, ahol a raktár, félkészáruraktár, centrifugálgépek és vákuumszivattyú elhelyezésére szolgáló helyiségek helyezkednek el,

az előbbi épülethez hozzáépített külön szárnyban van a négyszer öt méteres lakatosműhely és a nyolcszor öt méteres "granáló"-nak nevezett helyiség,

egy tizenötösör husz méteres épület a különféle kémiai oldatok elkészítéséhez szolgáló kádak elhelyezésére szolgál és

egy nyolcszor tizenkét méteres helyiség az öltözők, fürdők és ebédlők céljára.

Az épületek az irodahelyiség céljára szolgáló épület kivételével földszintesek. /A méretek emlékeztetői becslésen alapszanak./

Gyártmányok.

Products

Az üzemen különféle kémiai vegyületeket állítottak elő, melyek közül a forrás a sárga és a vörös vérlugsót, a kalcium és kalium vérlugsót, a kadmium fürdősót, a sárga és vörösréz ciánfürdősót, a nikkel fürdősót, a rézciánt, a cinkciánt és a foszphatint tudja megnevezni.

Sárga vérlugsóból havonta mintegy másfél vagonnal termeltek. A textilgyárak textilfestéshez, a porfestékgyárak festékkészítéshez /berlini kék/, az acélgyárak acéledzéshez használják fel ezt a vegyi anyagot. a z élesztőgyártásnál ugyancsak van valami szerepe.

A káliumvérlugsó hasonló célokat szolgál. A kalcium vérlugsó a borderítésnél, a vörösvérlugsó pedig a fényképezésnél nyer felhasználást.

A sárga, illetve vörösréz ciánfürdősó fémtárgyaknak sárga, illetve vörösrézrel való bevonásához, a nikkel fürdősó pedig a nikkelezéshez szükséges.

A kadmium fürdősó a nikkelezést illetve a chromozást pótló eljárásához szükséges.

/more/

A phosphatint az edzésnél használják.

A kadmium fürdőszó előállítására abból állott, hogy 81 kg. cianport, 19 kg. kadmiumoxidot és 50 gramm cinkciánt szárazon összekevertek és az így előállott keveréket szállításhoz csomagolták. Felhasználása akként történt, hogy e keveréket vízben feloldották, a bevonandó tárgyat az így nyert fürdőben elhelyezték és elektromos áramot kapcsolnak rá.

Más anyagokat, például sárgavérugsót, folyadékokból állítottak elő, amit kádakban kevertek, majd leülepedés után lefejtették, pároltattak és centrifugálógéppel szárítottak.

Az üzem alkalmazottai, munkásai.

Employees and Workers.

PÁLL Ferencnek hívják a gyár főmérnökét, aki "rendes" ember volt. Az alája beosztott két mérnök közül az egyiket KONTA-nak hívják, a másik nevére forrás nem tud emlékezni. Ezek a beosztott mérnökök a laboratóriumban dolgoznak és a gyártmányok felülvizsgálása tartozott hatáskörükbe. Fontoskodó, mindenben hibát lelő emberek voltak. Megtörtént, hogy valami anyagot kifogásoltak azzal, hogy valamiből kevés van benne. A munkások a visszaküldött anyagot csak megkeverték és újból visszaküldték próbára, amikor a laboratóriumi mérnök már jónak találta az anyagot noha ahhoz semmit sem adtak hozzá.

A gyári munkások száma 17 volt, amiből heten voltak olyanok, akik egy három hónapos vegyészeti tanfolyamot végeztek és mint ilyenek szakmunkásnak voltak minősíthetők. A másik tíz segédmunkás volt.

Az üzem személyzetéhez tartozott még négy irodai alkalmazott, három portás; egy takarítónő és egy küldömcső. Az irodai alkalmazottak között egy férfi volt és három nő.

A 17 munkásból 4 volt párttag, de ezek közül is csak egy, TURCSIK János, volt komolyan kommunistának tekinthető. Ő volt az üzemi párttitkár. "Hülye volt", jegyezte meg vele kapcsolatban a forrás. Pártgyűlés hetenként volt, üzemi értekezlet pedig havonként.

Fizetések.

Wages.

A főmérnöknek prémiummal 2800 forint lehetett a fizetése, a mérnököké 2000. A szakmunkások 7-800 forintot, segédmunkások

/more/

650 forint körül kerestek. A prémiumokkal azonban a szakmunkások fizetése 1000. a segédmunkásoké 7-800 forint körüli összegre volt tehető. Forrás, mint szakmunkás még az előbbi összegnél is nagyobb összeget keresett azzal, hogy vasárnap portási teendőket teljesített és egyéb munkákat vállalt. Így fizetése havi 1500-1600 forintot is kitett.

A fizetések önhatalmu kiegészítése.

Workers Steel Goods to Add to Their Salaries.

Az alacsony kereseteket a munkások úgy egészítették ki, hogy a gyárból rendszeresen hordak el olyan anyagokat, amit a háztartásukban használni tudtak. Így a szén és tüzelőfa szükségletüket a munkások jóformán teljesen a gyári készletből fedezték. Rendszeresen hordtak el ezenkívül lugot, mit a sárga vérlugsó elkészítéséhez szükséges lugmennyisgből vontak el. A vérlugsó gyártásánál ugyanis napi 12 kg. lugot kellett volna felhasználni. Ezt a mennyiséget a munkások a saját szükségletük kiegészítésére napi 2-3 kg.-al rendszeresen megrövidítették. A hiányzó mennyiség a gyártásnál abban éreztette hatását, hogy e hiány következtében az oldat két-három órával később ülepedett le. Ezáltal az egész gyártás napi két-három órát késlekedett. Törték is a mérnökök a fejüket azon, hogy mi lehet e késlekedés oka, de arra nem is gondoltak, hogy a munkások az előírt lugmennyiség egy részét a saját céljaikra visszatartják.

A fenti anyagokon kívül egyéb dolgokat is hordtak el a munkások. Így meszet és cinkfehéret. A háború után mintegy két vagon rézgálic maradt vissza a telepen. A munkások ezt is majdnem teljes egészében elhordták.

Az idén augusztusban egy rendőr rajtakapta az egyik munkást, amint lugot vitt haza. Erre a központi üzemben a pártvezetőség erélyes nyomozást rendelt el és az üzemben mindenkit kihallgattak. Nem tudódott ki több, mint csak az, hogy a rajtakapott munkás egy kis mennyiség lugot hazavitt. Ezt a munkást le is csukták, forrás azonban nem tudja, hogy mennyi büntetést kapott.

Az anyagok elhordása rendszerint vasárnap történt, amikor forrás volt a portás. Ezért forrás felelt, mert ha több is kitudódott volna, akkor szabotázs címén /lug elvonása, gyártás késleltetése/ őt is felelősségre vonták volna, amiért szemet hunyt és nem volt éberebb. Ez a körülmény is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a szökésre elhatározta magát.

End.